

Groene Generatie?! Onderweg naar natuurinclusieve zuivel

Kort verslag avondsymposium Fryske Akademy, 7 maart 2018 in het Marne College Bolsward

Het is geen toeval dat een symposium over natuurinclusieve zuivel in Bolsward plaatsvond. In deze plaats werd in 1889 de eerste zuivelschool in Nederland opgericht. In de eeuw die volgde liep de Friese zuivelindustrie zich voorop, aldus Marijn Molema, historicus van de Fryske Akademy. Anno 2018 staat de Friese zuivel voor nieuwe uitdagingen omtrent duurzaamheid. Kan de Friese zuivelsector wederom een voortrekkersrol nemen in deze uitdaging, zoals het in het verleden al vaker heeft gedaan? Deze vraag stond centraal bij het symposium in Bolsward, met ruim 160 deelnemers en avondvoorzitter Sippy Tigchelaar.

De eerste spreker van de avond is Wilco de Jong, voorzitter van het agrarisch Kollektieven Beried Fryslân (KBF) en melkveehouder in Nijeholtwolde. De Jong geeft aan dat hij zich nogal bekeken voelt midden in de kring van toeschouwers. En dat is juist waar hij als boer tegenwoordig mee te maken hebt: iedereen kijkt mee hoe je als boer je bedrijf runt en iedereen heeft hier een mening over. De Jong vertelt dat er de afgelopen jaren veel is gedaan om de uitstoot van stikstof te beperken, maar dat tegelijkertijd het aantal weidevogels is teruggelopen. Dit geeft eens te meer aan dat er behoefte is aan kennis over hoe een vorm van landbouw gerealiseerd kan worden die zowel duurzaam is als biodiversiteit bevordert. De Jong vertelt dat er, tegen de verwachting in, al veel initiatieven gaande zijn om de natuur te 'vermarkten'. Hij is echter wel van mening dat dit alleen kan slagen als grote groepen boeren meegaan in deze beweging. Daarnaast is het nog onzeker wat de consument gaat doen, is die wel bereid meer te betalen voor natuurinclusieve zuivel?

Eén van deze natuurinclusieve initiatieven is de nieuwe natuurinclusieve zuivellijn van Albert Heijn en zuivelconcern A-ware. Directielid van A-ware, Klaas de Jong, stelt dat de vraag naar duurzame producten uit de markt moet komen en vooral een verdienmodel voor de boeren moet opleveren. Het concept van A-ware en Albert Heijn houdt in dat boeren voor een meerprijs van 3 cent per kilo melk moeten voldoen aan een aantal eisen, zoals grondgebondenheid, dat het land niet mag worden omgeploegd en kruidenrijk moet zijn, dat het veevoer voor minimaal 80 procent uit gras bestaat en dat de boeren groene stroom gebruiken. Op deze manier denkt Klaas de Jong dat de Friese zuivelindustrie een voortrekkersrol kan nemen op het gebied van natuurinclusieve landbouw. Voorwaarde is wel dat

zuivelondernemingen de kansen in de markt benutten. Daarbij kunnen concepten volgens De Jong alleen maar slagen wanneer deze met de hele keten worden georganiseerd.

Als bestuurslid van de Agrarische Jongeren Fryslân, juicht Eke Folkters dit initiatief van A-ware toe. Al vreest zij dat het initiatief bijdraagt aan een wildgroei van merken en keurmerken. Folkters is van mening dat de tijd voor verandering nu wel is aangebroken, maar wil tevens benadrukken dat we het als Friesland nog niet zo slecht doen in de zuivelwereld. Bij internationale bezoeken aan de Dairy Campus kijken bezoekers van over de hele wereld zich de ogen uit over de manier waarop in Friesland de zuivel is georganiseerd. Ook biologisch melkveehouder Sytse Gerritsma geeft aan dat we in een uitdagende tijd leven en benadrukt dat hij ook vooral veel mogelijkheden voor boeren ziet om in te springen op de noodzaak van natuurinclusieve landbouw.

Het politieke geluid tijdens het symposium komt onder andere van Johannes Kramer, die sinds 2011 de landbouw in zijn portefeuille heeft. Kramer benadrukt dat landbouw bovenal een economische activiteit is en daarmee rendabel moet zijn. Daarnaast is de landbouw sterk cultureel bepaald. Cultuurveranderingen kunnen nooit van de een op de andere dag plaatsvinden, aldus Kramer. De provincie probeert boeren te ondersteunen om deze stap te maken. Via het zogenaamde *Living Lab*

kunnen (groepen) boeren met projecten naar de provincie stappen om de bedrijfsvoering in te richten zodat deze bijdraagt aan een natuurinclusieve landbouw. Wiebren van Stralen is coördinator van *Living Lab*. Hij is van mening dat supermarkten meer kunnen doen om de natuurinclusieve zuivel uit eigen land te stimuleren. Vanuit de boeren ziet Van Stralen voldoende bereidheid om tot een natuurinclusieve landbouw te komen, aangezien er al veel aanmeldingen zijn voor *Living Lab*.

Dat de toekomst van de Friese zuivel veel stof doet opwaaien, blijkt uit de vele reacties uit de zaal. Zo wordt er door Jan Bles sr. geopperd dat biologische boeren minder nederig moeten zijn. Een biologische boer uit de zaal merkt op dat consumenten vaak niet bereid zijn om extra te betalen voor lokale biologische producten. Verder wordt naar voren gebracht dat veel mensen in Nederland de link met het boerenbedrijf kwijtraken. Natuurinclusieve landbouw zou ook aangegrepen moeten worden om te laten zien wat er op een boerderij gebeurt. Trienke Elshof van LTO Noord benadrukt dat melkveehouders mee moeten in de beweging naar natuurinclusieve landbouw. Dit zijn echter wel allemaal verschillende boeren. Het zal dus een manier moeten gaan die past bij de boer. Wethouder Maarten Offinga dankt de initiatiefnemers van het symposium; natuurinclusiviteit is een belangrijk thema omdat de intensieve landbouw zal moeten veranderen om toekomst te hebben.

Tijdens het avondsymposium bleek dat er veranderingen op til zijn in de Friese zuivel. De consument staat kritisch tegenover de intensieve landbouw en stelt steeds hogere eisen aan duurzaamheid. De vraag van de avond was dan ook of de Friese zuivel voorop kan lopen in de ontwikkeling naar een natuurinclusieve landbouw. De sprekers zien de toekomst met optimisme tegemoet. Natuurinclusieve landbouw dient hierbij wel een goed verdienmodel te bieden voor de boer. Uit de reacties van het publiek dat er nog veel hindernissen zijn te overwinnen. Om natuurinclusieve landbouw tot een succes te maken zijn pioniers nodig. Net zoals de pioniers die in 1889 de eerste Friese zuivelschool oprichtten in Bolsward. Zo kan de Friese zuivelsector ook in de toekomst vooroplopen in de ontwikkeling en zichzelf weer opnieuw uitvinden.

Symen Hoekstra & Ronald Plantinga